

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM. — Rpf.; celoletno: 4 RM. — Rpf.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Nenemške narodnosti v Nemčiji.

Notranji minister dr. Frick je minuli teden inozemskim diplomatom in časnikarjem obrazložil položaj nenemških narodnih skupin v Nemčiji. Ponatiskujemo važnejše odstavke njegovega govora:

Narodni socializem je postavil narodnost v osrčje političnega hotenja. Nemcem velja danes kot neovrgljiva resnica, da tvori ves nemški narod, kjerkoli v svetu se nahaja, enotno narodno telo. Nikdar pa ne bo mogoče doseči, da bi se narodne meje popolnoma krile z državnimi mejami. Zato je potrebno, da se tuji narodnosti v drugih državah ohrani njena naravna življenjska pravica. Lahko si pripadnik svojega naroda in hkrati polnovreden državljani države, ki jo vodi drug narod. Ker nam je narodnost bistvo državnega in strankinega življenja, je samoobsebi umevno, da uveljavljamo tudi napram drugorodnim državljanom temu primerno stališče. Vodja države se je v državnem zboru opotovo v tem smislu izjavil in je odklonil prisilno ponemčevanje nenemških narodnih skupin. Pravica drugorodnih narodnih skupin v Nemčiji, razen nekaterih začetkov, še ni posebej uzakonjena. Za nas narodne socialiste pa so besede in smernice našega vodje obvezna postava. Narodno-socialistična država se loteva vprašanja drugorodnih skupin s priznanjem njihove narodnosti in z dobro voljo.

Točni podatki o številčni moči drugorodnih narodnih skupin v državi bodo razvidni šele iz predstojega ljudskega štetja v maju. Največja nenemška skupina v državi je češka, katere je okroglo 300.000. Ker sta šola in šolski pouk v materinščini za življenje vsakega naroda neobhodno potrebna, je minister skupno s prosvetnim ministrom odredil, da ostane češko ljudsko šolstvo neokrnjeno tudi v bodoče. Čehi v protektoratu niso narodna manjšina. Druga največja nenemška skupina so Poljaki. Ob ljudskem štetju leta 1933 se je javilo 113.010 oseb s poljskim maternim jezikom in 285.092 s poljskim in nemškim maternim jezikom. Šolstvo poljske narodne skupine je posebno ugodno urejeno in sicer na podlagi svobodne izjave posameznikove. Poljaki imajo 6 javnih in 56 zasebnih ljudskih šol in dve višji šoli v mestih Beuthen in Marienwerder. Večje število poljskih društev v državi se svobodno kulturno udeležuje.

Tretja narodna skupina v Nemčiji so gradiščanski Hrvati, katerih je okroglo 40.000. Večinoma so kmetje, ki živijo v sklenjenih vaseh, raztresenih med nemškimi naselji. Povodim glasovanja o priključitvi k Veliki Nemčiji so se domala stoodstotno izjavili z „Ja!“

Četrta največja, prav tako slovanska narodna skupina so Slovenci — okroglo 30.000. — Pri glasovanju 10. aprila so dokazali s svojim „Ja!“ zvestobo napram državi.

Imamo upanje, da se bo tudi severno in južno od Karavank, kjer živijo Slovani in Nemci, vršil miren razvoj in da bosta slovanska skupina v Nemčiji in nemška skupina v Jugoslaviji uživali primerno spoštovanje in se nemoteno kulturno razvijali.

Minister je nadalje navajal do 10.000 Dancev, 2000 dunajskih Slovakov, 30.000 dunajskih Čehov in do 10.000 Litvancev. Minister je nadaljeval:

„Narodni socializem načelno jamči vsem tujim narodnostim v državi po-

poln samosvoj razvoj. Samoobsebi umevno pa varnost države pri tem ne sme biti ogrožena. Narodne skupine se smejo svobodno organizirati, vendar pa smejo biti člani njihovih organizacij samo državljani rajha in ne inozemci. Nadalje velja sledeče splošno načelo: Kjerkoli državni zakon predvideva organizacijo, obvezno za vse državljane, se morajo v to organizacijo vključiti tudi člani nenemških narodnih skupin. To velja predvsem za vse gospodarske organizacije. Razumljivo je, da postopanje drugih držav napram nemškim manjšinam ni brez vpliva na postopanje Nemčije napram manjšinam dotičnih držav. V poštev pridejo predvsem države-sosede, pri katerih se narodnostne meje ne krijejo z državnimi mejami. Narodno-socialistična država pa bo stremela za tem, da na podlagi dvostranskih sporazumov s sosedami uredi položaj narodnih skupin na miren in prijateljski način.“

Minister je nato podal kratek pregled o sedanjem stanju drugorodnih narodnih skupin. Nemško-poljski manjšinski sporazum od 5. novembra 1937 doslej ni izpolnil pričakovanj. Treba bo še rešiti celo vrsto perečih vprašanj. Zelo zadovoljiv je položaj na nemško-danski meji.

Po izjavi g. min. je nemška narodna skupina v Jugoslaviji s 700.000 pripadniki desetkrat večja, kakor gradiščanski Hrvati in koroški Slovenci skupaj. Vendar je mnenja, da obstajajo možnosti pametnega medsebojnega sporazuma. Še večje nesorazmerje vlada med številom Nemcev na Madžarskem, katerih je 650.000, in Madžarov v Nemčiji, ki jih je 10.000.

Minister je zaključil:

„Bodite uverjeni, da imamo nedvomno najgloblje razumevanje za tuje narode in njihove narodne skupine v Nemčiji. Nemški narod je z gorečo ljubeznijo povezan s svojo nemško narodnostjo. Njegova narodnost mu je podlaga njegovega državnega in narodnega razvoja, njegove notranje in zunanje politike.“

„Völkischer Beobachter“ dostavlja k ministrovemu govoru sledeče: „Smatramo se za narod v osrčju Evrope. Česar inozemstvo ni razumelo in ni moglo razumeti doslej, bo mogoče doumelo sedaj, ko se pošteno prizadevamo za pravice drugih. Trpijenje preteklosti in nova vera našega časa, ki nas je naučila ljubezni in zvestobe lastnemu narodu, sta nam vzbudili izreden čut za vsa narodna vprašanja.“

Nemčija odgovarja Angliji.

Kancler Hitler govori ob krstu 35.000 tonske vojne ladje.

V petek 31. marca je angleški ministrski predsednik Chamberlain na splošno presenečenje pred parlamentom izjavil, da bosta Anglija in Francija z vso oboroženo silo branili nedotakljivost poljskih meja. Medtem se Anglija skupno s Francijo pogaja za sporazum in zvezo z Rusijo, Poljsko in Rumunijo. Listi celo trdijo, da bodo v kratkem sledile slične angleške izjave za druge srednje in male države.

Na očitno angleško grožnjo Nemčiji je odgovoril kancler Adolf Hitler o priliki krsta nove 35.000 tonske vojne ladje „Admiral von Tirpitz“. Iz govora prinašamo važnejše odstavke:

Kancler je v zunanje-političnem delu svojega govora poudaril, naj se delitev narodov v plemenite in neplemenite prepusti rajši Bogu. Angleški narod je namreč lahko bil neplemenit 300 let in v teh 300 letih je na neplemenit način zavladal četrtini sveta, sedaj na starost pa postaja plemenit. Pred 20 leti se ta plemeniti angleški narod ni sramoval izsiljevati in tlačiti nemškega naroda, kjer živi do 150 ljudi na kv. kilometer. „Mi Nemci nimamo

v Palestini ničesar iskati, zato pa tudi nedopuščamo, da bi se Angleži vmešavali v nemški življenjski prostor“. Glede angleškega načrta obkrožitve Nemčije je kancler izjavil, da Nemčija na to ne bo čakala brez dejanja, ker ni več predvojna Nemčija. „Kdor hoče iti za velesile po kostanj v ogenj, ta si bo opeknel prste“. Glede Čehov je menil, da bodo sedaj imeli več pravic, kot pa jih imajo drugi tlačeni narodi, ki so pod vladjo onih plemenitih narodov. „Z zasedbo Češke sem storil miru veliko uslugo, ker sem odstranil instrument, ki je bil določen za vojno proti Nemčiji. Pred tremi tedni sem sklenil zato, da se prihodnji kongres naše stranke skliče kot „kongres miru“. Kancler je nadaljeval, da Nemčija drugih narodov ne bo zavojevala, če jo bodo pustili pri miru, nikdar pa ne bo dopustila obkroževanja.

„Tudi v bodoče ne bomo mirovali, če se bodo drugod oboroževali. Jaz se nikoli ne bom utrudil. Trdno sem se odločil, da gremo dalje po naši poti in

Vesele praznike
želita naročnikom in prijateljem
uredništvo in uprava.

bomo stopali hitreje kakor drugi. Nobene sile na svetu ni več, ki bi nam izvabila orožje iz rok. Če hočejo svoje sile pomeriti z našim orožjem, je nemški narod zmiraj pripravljen tudi na to in bo znal ravnati z vso odločnostjo“. Osi Rim-Berlin je kancler posvetil sledeče besede: „Ako je kdo, s katerim bomo korakali ramo ob ramo, tedaj je to Italija. Mi vemo, da se časnikarji na vso moč trudijo, da bi dokazali, da se bo os prelomila. Toda sodelovanje med Nemčijo in Italijo je trdnjše kot kdajkoli. Vsekakor je naša vez trdnjša, kakor vez med Anglijo in Rusijo. Prav tako moram imenovati še en narod, ki je prav te dni zmagovito končal svojo borbo proti boljševizmu, to je španski narod.“

Kancler je svoja izvajanja zaključil s poudarkom nemške miroljubnosti: „Nemška država želi živeti v miru z vsemi državami. Nikoli pa ne bo dopustila, da bi jo spet katera pritiskala k tlom. Če bo svet fašističen, ne vem, prav tako ne verujem, da bo narodno-socialističen. Zato pa tembolj verujem, da se otrese boljševiške nevarnosti. Na tej podlagi se bo stvoril sporazum med narodi“.

Narodne skupine imajo pravico, da se njihova mladina narodno vzgaja!

Izjava vodje organizacije „Hitlerjugend“.

Na narodno-političnem zborovanju Hitlerjeve mladine v Salzburgu je drž. mladinski vodja Baldur v. Schirach poudaril, da mora dobiti vsaka nemška narodna skupina izven nemških državnih meja pravico, da vzgaja svojo mladino v narodnem duhu. „Pravica do narodne mladinske vzgoje je elementarna in nedotakljiva pravica. Češka mladina ali mladina poljske narodne skupine v Nemčiji naprimer ne more in ne sme biti organizirana v Hitlerjugend. Istotako pa terja nemška mladina, da imajo njeni rojaki izven državnih meja taisto pravico“.

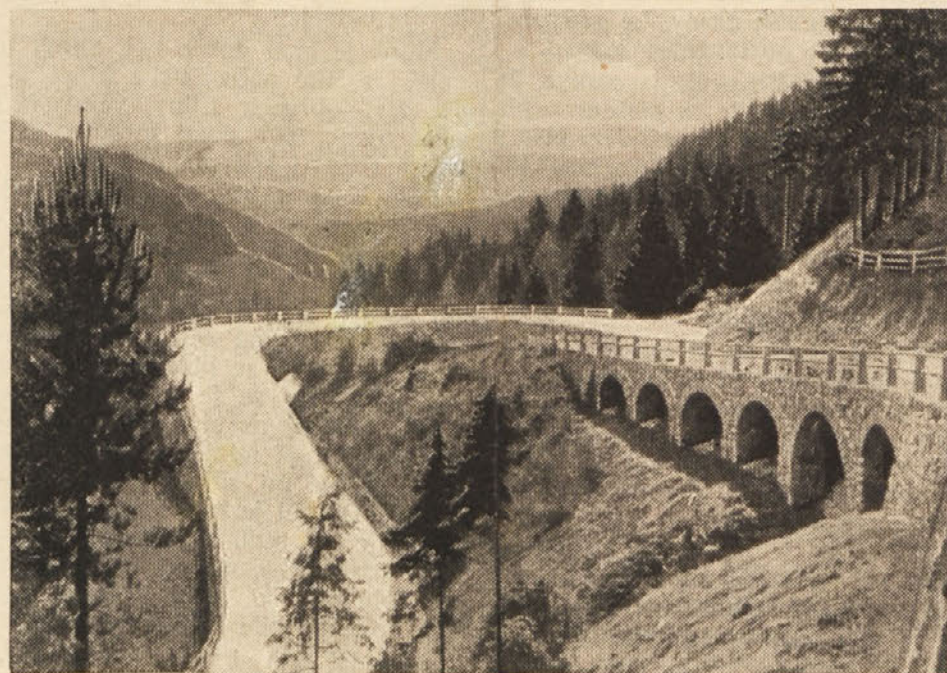
Poljska v ospredju pozornosti.

Angleška vlada je Poljski obljubila, da bo branila nedotakljivost njenega ozemlja, zakar zahteva od Poljske, da se v slučaju napada ne preda brez boja in brani v slučaju napada tudi Rumunijo. To angleško izjavo so poljski listi zabeležili kot največji zunanji uspeh Poljske in dodali, da je Poljska edina država na vzhodu, ki se zamore z uspehom zoperstaviti nasprotniku in uspešno boriti proti vsaki sili. Kot dokaz poljske odločnosti navajajo listi dejstvo, da je bilo predčasno podpisanih 40 milijonov zlotov na račun obrambnega posojila.

Na angleško izjavo je sledil nemški poluradni odgovor, da so govornice o nekem napadu na Poljsko prazna izmišljotina.

Poljski zunanji minister biva v teh dneh v Londonu, odkoder poseti tudi Pariz. Od njegovega potovanja zavisijo bodoče zadržanje Poljske.

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

Nova cesta čez Pako.

Dokler človeški rod
biva na zemlji tod,
bode slovelo
slovensko deklet!

Rožanska dekliška narodna noša.

Poguma velikansko,
oj deklet ti rožansko,
imaš v osrčju vedno
kot last pradedov dedno.

Leta 1828 si videl naša dekleta ob sončnih dnevih v rokavcih brez čipk. Oblekla je krilo iz najboljšega belega volala, okusno posuto z malimi šopki vrtnic. Okrog vratu je položila ruto. Čez ruto je djala nidrc iz češnjevo rdeče svile, pa iz črnega listra, ki je imel obliko trikota in je bil drobn nabran, da je bil eden trikot na hrbtu, ostala dva pa ob strani. Okrog pasu čez oljanast predpasnik si je pripela srebrno verižico. Nekatere so imele črn predpasnik iz svile. Na glavo je dala kapo. Kito je nosila v obliki venca okrog glave, da so se kite spredaj videle. Šopek na prsih seveda ni smel manjkati. Sestojal je iz nageljna, rožmarina in roženkravta. Ista šopek je prav rada nosila v roki poleg mašne knjige tudi pri pranganju.

Pri pranganju ali obhodu so bila dekleta oblečena v belo narodno nošo. Svež venec, navadno iz rožmarina, okrašen z nageljnom ali drugo priljubljeno cvetko, je ovijal glavo dekleta. Radi pestrosti je bilo pranganje v teh letih res veličastno, pa tudi vsled tega, ker je na desetine parov deklet spremljalo Zveličarja v belih oblekah. Svetlo narodno nošo s šopki v krilu je prinesla nevesta navadno še s seboj v zakon in jo še v zakonu dolgo nosila.

Rožanka.

Mlada in stara gospodinja.

V slovenskem kulturnem in gospodarskem življenju igra dekleta veliko in važno vlogo, naj si bo pri urejevanju doma, pri delu na polju ali pri udejstvovanju v kulturnem društvu ali cerkvenem življenju. Povsod se vidi in čuti spretna roka dekleta, še bolj pa opazimo pomanjkanje te skrbi, ker je naše oko za nered bolj občutljivo. Ob vsakem delu pa se pred očmi dekleta zopet in zopet pojavlja skrb za bodočnost. Le malo je onih deklet, ki nasledujejo stariše na posestvu in tako prevzemajo že v zgodnji mladosti njim naloženo in določeno skrb za domačo slovensko zemljo. Njim je v veliki meri prihranjena negotovost bodočega življenja, ker ostanejo vse življenjske okoliščine v bistvu iste.

Večje število slovenskih deklet pa z izvolitvijo svojega življenjskega sodruha zapusti dom starišev, dom svojih mladostnih let, da v povsem novih razmerah deli veselje in trpljenje s svojim izvoljencem. Kako težki so ravno prvi meseci in dostikrat celo leta. Pogoste so gospodarske težave, nezumevanje od strani tašče itd. Med mlado gospodinjo in taščo se odigrava toliko življenjskih tragedij, ki povzročajo nemir in spor v vsej hiši. Tašča, ki je do prihoda mlade gospodinje bila središče vsega življenja v hiši, neomejen gospodarštvnik in kašče, naj čez noč vse prepusti mladi in še nepreiskušeni nevesti in ženi svojega sina. Ona, ki je skozi

desetletje delila in določala red v hiši, naj naenkrat sprejema užitek in ukaze.

Mlada gospodinja, ki je rasla ob materini skrbi doma, ki je hodila v gospodinjsko šolo, bi rada pokazala svoje znanje, ona bi rada vodila in urejevala dom po svoje. V teh nasprotujočih si stremljenjih nastanejo prvi očitki in prepiri, češ, mlada gospodinja ni zadosti varčljiva, kuhati ne zna, cmoki njej razpadejo v loncu, pri prašičih stvari niso v redu itd. Ravno ti očitki pa zadenejo mlado gospodinjo v dno duše, ona se brani, ona išče tolažbe pri možu, ki s tem prihaja v najhujše notranje boje v ljubezi do matere in svoje mlade žene. Ona išče tolažilnih besed in nasvetov na svojem prvem domu in celo pri raznih prijateljicah. Tako nosi nemir preko domačega praga. Tašča zopet „obrajža“ vso soseščino in žlahto z vestmi o snahi. Koliko nepotrebnega besedičenja, jeze in trpljenja na obeh straneh. Kljub istemu cilju — skrbi za hišo in družino — ne najdeta skupne poti, dostikrat delata druga proti drugi. Ta spor ponovno traja, dokler božja previdnost ni rešila obeh.

Velika noč.

S silovito brzino drvi mimo nas življenje. Sodobni človek skoro ne najde več časa, da bi se mogel z vso dušo in s potrebno zbranostjo poglobiti in lepoto in pomen velikih cerkvenih praznikov, ki v svoji tesni povezanosti z naravnimi notranjimi doživetji človeka razodevajo na tako preprost in prikupen način globlji smisel človeškega bitja in žitja. Kakor je Božič praznik tihega veselja in tople družinske domačnosti, tako je Velika noč praznik upanja in vere, praznik vstajenja in odrešenja, ki je sledilo šele neizmernemu trpljenju. Spomin na to trpljenje se ne more takoj umakniti bučnemu veselju, zato je velikonočno veselje povezano z neko resnostjo, ki jo obsevajo žarki vere v novo življenje, dokler se ne sprosti v mogočen slavospev Stvarniku: Odrešeni smo — aleluja!

Vsi veliki prazniki so obdani s celim nizom ljudskih običajev in navad, ki jih dopolnjujejo lepi obredi v cerkvi in družini v smiselno celoto. Tako je mogoče, da človek vse svoje življenje vedno znova doživlja njihovo lepoto, kajti vsako leto prinaša človeku nova spoznanja in nova odkritja dajejo vsemu nov pomen in smisel.

Spomnimo se, kako smo se kot mali otroci veselili Velike noči in koliko lepega je bilo v tem otroškem veselju! Vsaka malenkost nam je bila že pravo, resnično doživetje: velikonočne potice in pisanke (pirhi) objavljena nova oblekca ali novi čevljički, velikonočne počitnice, ki so nam za nekaj dni vrnile zlato svobodo in nas rešile šolskih skrbi. In potem vse priprave na praznik: kako smo pripravljali iz vrbovih šib butare za cvetno nedeljo in jih nekam svečano nosili k blagoslovu, kako smo pripravljali gobe, da bi z njimi prinesli v hišo blagoslovljenega ognja, na katerem je potem mati skuhale velikonočni „žegen“. Vse to je bilo za nas nadvse važno in zdelo se nam je, da smo doprinesli silno pomemben delež k svečanemu razpoloženju praznikov.

Dogodke velikega tedna smo spremljali s svojim otroškim zanimanjem in tihim spoštovanjem. Za nas so bili polni skrivnosti in tajinstvenosti. Ko so utihnili zvonovi in so v cerkvi zaropotale raglje, nam je bilo nekam tesno pri srcu, slutili smo za tem nekaj velikega, a vendar vsega nismo mogli doumeti. In ko je po strogem postu velikega petka prišla končno krstnica in so zadoneli zopet vsi zvonovi, tedaj se nam je zdelo, kakor da se je zgodil velik čudež, sproščeno in razposajeno smo se vrteli okoli odraslih in zdelo se nam je, da brez nas ne bi bilo tako praznično v hiši. S široko odprtimi očmi smo občudovali dobrote, ki jih je mati zlagala v jerbas, da jih ponesejo k blagoslovu, in ko smo se proti večeru vračali iz cerkve, je bilo v nas vse svetlo in polno radosti: topiči so grmeli, po gričkih in dolinah pa so zagoreli kresovi in oznanjali vstajenje Odršenika. Vse to je bila visoka pesem otroških dni in ta pesem nas spremlja vse življenje do današnje resne dobe.

Mati ali deklet, ko tako v duhu doživlja svoja otroška doživetja praznikov,

V največ slučajih pa se nezgodne prilike uravnajo v drugem letu, ko priložnostno mlada žena v novo družino. Temu mlademu zemljanu posveča tašča vso pozornost in skrb, ona je našla predmet, kateremu velja vsa ljubezen, ki odtehta prejšnjo zagrenjenost. Bolezen tega malega črvička združi mater in babico ob zibelki in ju po dolgem prepiru privede do spoznanja, kako sta druga drugi potrebni. Otroci so osrečeni hišo in vstvaril celico, ki ne dopušča, da bi notranji dogodki prekoračili hišni prag.

Le malo več razumevanja pri tašči za stremljenje mlade gospodinje, le košček spoznanja pri snahi za veliko breme, ki ga je nosila mati, ki je podpirala tri ogle hiše in tako vzdrževala dom tudi za njo in vsi spori bi izostali ali se vsaj omejili na prostor med štirimi stenami.

Ko je mali zemljan premostil jarek nezumevanja med taščo in snaho, tedaj obedve z združenimi močmi podpirata ogle kupnega doma in držita v rokah usodo in dobrobit slovenskega doma in slovenske zemlje. tj.

Večerna.

Kakor makoy cvet
rdi zvečer obzorje,
s polja slišim fanta pet,
ki ozare orje.

Pojdem v tiho polje
tja k ozaram razoranim
od večernih zarj obsijanin,
in bom dobre volje.

Hej oblaki!

Oton Župančič.

Hej oblaki preko polja — kam?
Kam je, reka, tebe volja — kam?
Rado bi v daljavo drevje,
Cvetjem, listje raz vejevje — kam?

Deklica po strmi poti — kam?
Krilo, ruta kot peroti — kam?
Konji splašeni z vetrovi
in na konjih mladi dnovi — kam?

Velikonočni recepti.

Jetrni cmoki v goveji juhi: Sestrži 20 dkg telečjih, govejih ali prašičjih jeter in jih pretlači skozi sito. Posebej segrej 2 žlici masti, prepraži v njej žlico drobno sesekane čebue in toliko zelenega peteršilja. V to deni jetra pa jih samo toliko na ognju mešaj, da izpremeni barvo, v hladne zamešaj 1 debelo ali 2 drobni jajci, malo majerona, soli in 1/2 l neprestarih drobtin. Če so drobtine zelo suhe, prilij k jetrom par žlic mleka. Zmes naj vsaj 1/4 ure stoji, potem naredi cmoke orehove velikosti in jih kuhaj v juhi.

Nadete telečje prsi: Potegni iz telečjih prsi rebra in jih položi v dolgo ponev, v kateri boš pekla pečenko. Meso pa nadrgni s soljo. Potem razreži 2 zemlji na drobne kocke in jih zabeli z drobno razrezano, v masti prcrvrto čebulo, zelenim peteršiljem in majeronom. Posebej v lončku pa žvrkljaj 2 jajci, par žlic smetane in malo mleka. S tem polij žemlje, dobro pomešaj in osoli. Zdaj prerezi prsi pri debelem koncu, potrgaj mrenice s prstom in natlači v luknjo, ki se je naredila, pripravljene nadev. Luknjo nato zašij. Pripravljene prsi položi v ponev na rebra tako, da bo nadevna stran najprej spodaj. Polij z vročo mastjo in speči. Pečenim odstrani nit, razveži in polij s sokom.

Za mešano salato vzemi kuhan krompir, fižol, rdečo peso, zeljno salato in motovilec ali regrat, ki ga bo v aprilu že dovolj ob njivah.

Orehova potica. Naredi dobro kvaseno testo iz 1 litra presejane moke in ga pusti, da vzhaja. Potem popari s 3/8 litra žavrete sladke smetane ali mleka 1 liter drobno zrezanih orehov, katerim prideni vanilijevega sladkorja, eno jajce in 20—25 dkg sladkorja. Testo razvaljaj, namaži z nadevom in potrosi z rozinami. Potem ga zavij tesno skupaj, deni v pomazan model ter postavi na toplo, da vzhaja. Namaži ga nato z jajcem in lepo rumeno sper.

Na veliko noč.

Na zeleni naši trati
smo se danes zbrali
pomladanski svati,
da bi zaigrali
rdečih pisank igrico.

Mama so nam jajčec dali
živordečih toliko!
Atek so lepo zrezljali
nam za igr „roliko“.
Sestre in veseli brati
dajmo, dajmo zaigrati
„velikonočno igrico“.

Anzej, prvi boš potočil
zdaj okroglo pisanko,
Tevzej, ti boš drugi skočil
za leseno „roliko“ . . .
Foltej glej, da boš
prvo tam zadel,
saj dobiš boš grošč
in povrhu jajček cel.

Zdaj igrajte! Lenka, Milka,
Lovro, Trezka, Tilka . . .
hopsa, hopsasa,
hej, čez drn in strn
nam hiti rdeča pisanka.

Joj, kak boji se
jajčka jajček
kakor puške zajček!

Vendar enkrat srečo
Tevzej je imel,
je prav živordečo
pisanko zadel!

Pomlad.

Že pomladno sonce sije,
srček moj in dušo greje,
ptička poje pesem z veje
in mladost se moja smeje.

Pojdimo na hrib domači,
vigred cvetke tam oblači
v haljice lepo blesteče:
bele, modre in rdeče.

Velikonočno vezilo koroškimi Slovenkam

Žena pod križem.

Veliki petek in velika nedelja sta nerazdružljivo povezana v koledarju in še bolj v življenju. To je stara resnica, a tudi zelo težka resnica. Še žene, ki prodirajo s srcem globlje v nevidne skrivnosti, se ji umikajo. Izogibajo se križem, katerih je nebroj na vsaki poti, ječijo in plakajo pod križem nevednice, ko je od križa do vstajanja tudi v življenju en sam korak. Vendar je v življenju žene križ še očitnejši kažipot kot v življenju moža. In če torej bežijo od križa žene, kaj bi se potem čudili možem?

Naj zapišemo našemu ženstvu povest. Vsem je namenjena: babicam in mamicam, tetkam in botram, sestram in hčerkam. Življenje samo jo je pisalo, jo neprimerno lepše zapisalo, kot jo zamore podajati okorna, bežna beseda. Povest o ženi pod križem:

Bila je najmlajša v četvorici sinov in hčera. Menili so drugi o njej, da je lepa in brhka, sama je o sebi nerada govorila, četudi darilca matere-narave nikakor ni omalovaževala. Sirota je bila, ker je izgubila svojo mater sredi svoji srečnih detinskih let in od tistih dob že se je začela njena križeva pot. Oče je bil preprost, manj premožen najemnik, zato je bila sinovom in hčerkam odkazana pot od doma v samosvojo bodočnost brez okrilja domačega ognjišča.

Dekletce izza šolske klopi je prvič zasanjalo o svojem poklicu. Biti poročena žena, mati in gospodinja je bil njen prvi vzor. Razkošno bi razsipala bogastvo duha in telesa svojim otročičem, odmirala bi sebi za svojece, da bi iz semena, v zemljo položenega in razkrojenega, pognala mlada rast. V tihih nočeh je dozorevajoče dekle borilo boj med ljubeznijo, ki jo je usiljevala narava, in odpovedjo, ki jo je po vsakdanjih okoliščinah narekovala nevidna sila. Dozorela se je odpovedala malemu paradižu na zemlji. Vsa njena mladostna sila je zahrepenela v drugič: iz duševnega materinstva trpeti in žrtvovati.

Učiteljica bi bila dekle. Vodila bi jih za roko mimo prepadov in ovir, vzgojila jih v veliko skrivnost udano trpeče žene. Oklenila so se mlade učiteljice dekliška srca, spoštovanje vrstnic jo je obdajalo, razcvetela se je v plemenitem svojem poklicu. Pa se je v težki uri rodila slutnja, da je poklicana drugam, v še večje trpljenje. Krvavelo je udano srce, ko je notranji klic vabil v samoto in zatišje nevidnega, duhovnega materinstva, pa se mu je upirala rahla, že razbolela narava. S sunkovitim sklepom se je odločila, razdala svoje malo bogastvo in namerila svoj korak v božjo samoto.

Tih samostan jo je sprejel. Dekle se je pripravljalo za obljube najtežjega in zato najbolj preziranega materinstva. Vsej zunanji svobodi bi se odpovedala, le prostost svoje duše si ohranila, svoje drage bi oklepala v vedno molitev, molče bi v spokorni obleki trpela in žrtvovala sebe vso. Silovita je morala biti prva notranja borba do trenutka, ko je dekle z vso silo svojo ženske nravi zahrepenelo za tem, da izgovorijo njena ustna zaprisego večne zvestobe. — A še ni bilo dovolj trpljenja za slabotno zemsko stvar. Komaj deležno blažilnega notranjega miru zgrabi neizprosna in zavratna bolezen. Kaj se je moralo tedaj dogajati v dekliškem srcu, ko je poznalo, da nevidni Gospodar v svoji nepojmljivi, za borno človeško stvar nikdar doumljivi modrosti terja od nje še zadnjo, najsilnejšo odpoved. Njena okolica ve samo to, da je postalo tedaj dekle redkobesedno in se je vidno umikalo svetu.

Bolezen je dekle priklenila na posteljo. Telo se je razbolelo in je usihalo, duh je slavil zmagoslavje nad zadnjim preostankom snovnosti. Prečudno in prečudovito je bilo tedaj. Usihajoče ustnice so venomer šepetale o visoki ljube-

zni, jasni pogledi nenavadno udane bolnice prodirali do zadnjih globin človekove notranjosti. Prihajali so, da bi jo tolažili in razveselili, pa so le sami odhajali potolaženi in razveseljeni. Še v trenutkih, ko se je tolikanj očiščena duša sproščala zadnjih okovov svojega telesa, je prečudna bolnica šepetala prošnjo: „Oprostite, pa nisem še umrla!“ Njen mrtvaški oder je bil seve en sam rožnat, snežnobel prestol, njena zadnja

zemski pot pritajeno zmagoslavje močne žene, ki je stala in ostala pod težkim svojim križem stoterih odpovedi do svojega zadnjega vzdihla.

Ta, v okorne besede odeta povest o močni ženi naj bi bila slavospev trpečim materam, ženam in dekletom, katerim se njihovo težko, a lepo poslanstvo razodeva vsaj v slutnji. Še za nas ostale bo iz njihovega velikega petka dovolj velikonočnih radosti in vstajenja! r.

Slovenka, bodi verna, socialna in narodna!

Ko prestopi nevesta prag svojega novega doma, utegne komaj slutiti, kako velika naloga ji je dana, kako važne in odgovornosti polne dolžnosti je prevzela, kako zvišeno poslanstvo ima vršiti kot slovenska žena. V upanju in strahu se sprašuje: Ljubi Bog, bom li močna dovolj nositi breme, ki mi je bilo naloženo z današnjim dnem, katero so moje prednice nosile z neodoljivim pogumom. In prav zares, mlada slovenska žena, tvoj strah in upanje je umesten, zakaj tvoja odgovornost pred zgodovino ni majhna. Slovenski dom je tvoje kraljestvo, njegova čast in poštenje je izročena v tvoje varstvo. Svojim ogromnim nalogam pa boš lahko kos samo tedaj, če boš usmerjala svoje stopinje, svoje delo in svoje življenje po zvezdah — vodnicah, ki so svetile tvojim prednicam in tvojemu rodu in domu skozi stoletja do današnjih dni.

Treba bi bilo Cankarjega mojsterskega peresa, da bi mogel opisati vlogo slovenske žene v naši zgodovini in podati verno njeno resnično podobo. Naj zato samo obrnem pogled vaših oči na zvezde, ki so svetile našim materam in pramateram, naj samo pokazem na sile, ki so oblikovale in kot neusahljiv vrelec krepile slovensko ženo v preteklosti.

Slovenska žena je bila vsikdar verna. Njena duša je hrepenela po Bogu. Vse njeno stremljenje je veljalo predvsem večni Resnici in Pravici. Zato je križ, ki ga ji je naložila Previdnost udano prenašala. In če se je kedaj zdela, da je ta križ zanjo pretežak, da bo pod njim omahnila, se je zatekla k svojemu Stvarniku in Ga prosila njegove pomoči. Molitev ji je vlivala vedno zopet novih moči in novega poguma. Slovenska žena se je zavedala, da je sleherni bitje na zemlji brez božje pomoči zapisano neizbežni propasti, zato je imela v njo neomejno zaupanje. Zato se je zatekala v svojih najtežjih trenutkih v samoto, zato je iskala v obupu in

stiski vedno znova v sveti tišini pred oltarjem krepčila in tolažbe. Prej potrti in obupana, se je od tam vračala jasna in pogumna. Prinesla je seboj še sonca za družino in okolico. Verna in pobožna slovenska žena je bila zmiraj kot skala v morju, ki kljubuje še tako silnim valovom, kakor hrast v zemlji, ki ga ne izruje nobeno neurje in noben vihar. „Sveta vera bodi vam luč!“ nam je dejal veliki sin slovenske matere, vladika Slomšek. To luč mu je prižgala slovenska žena, njegova mati že v njegovem detinstvu. Naj bi svetila tudi danes slovenski ženi kot njena prva in zadnja luč!

Slovenska žena je bila socialna. Prvi zgodovinski vir, ki omenja slovensko ženo, govori o njeni plemenitosti, o njenem usmiljenem srcu in njegovi gostoljubnosti. Je to zgodovina Langobardov, katero je spisal kronist Paulus Diaconus v 8. stoletju. V njej pripoveduje omenjeni kronist, da je moral vojvoda Langobardov, ki so se takrat bojevali s Slovenci za beneško ravnino, radi notranjih nemirov pobegniti iz svoje domovine. Kot begunec je našel ta vojvoda, tako pripoveduje kronist, v koči slovenske starke varno zavetje. Ona ga je hranila in čuvala tako dolgo, dokler se niso pomirile razmere v nje-govi domovini, v katero se je nato vrnil. Nesebičnost in prirojeno socialno čutenje in mišljenje je bila že od nek-daj odlika slovenske žene in ji daje še danes v plemenitih in milih potezah nje-nega obraza zunanji izraz. „Žena tri ogle hiše podpira“ ta stari slovenski pregovor še prav posebno podčrtava veliko socialno vlogo, ki jo je častno vrsila naša žena. Ona ni delala samo za sebe in svoj dom, čutila je enako za vse revne in uboge. Vsem onim, ki jih je videla v stiski, ki so bili preganjani, je prišla na pomoč, ne da bi še dolgo izpraševala, ali prihajajo od prijatelja ali neprijatelja, ali trpe po krivici ali zasluženo.

Da, resnična in plemenita kraljica je bila slovenska žena v svojem kraljestvu, na svojem domu od nekdanj do danes. Naj bi taka ostala tudi v bodoče in zmiraj!

Slovenska žena je bila narodna. Tudi ta trditev je izpričana. Katera izmed vas ne pozna Miklove Zale in njene zgodbe. Ugrabili so jo Turki, privedli na svoj dvor in ji ponujali zaklade, slavo in časti, samo da se odpove svojim. Toda turški sultan ni imel bogastva ne slave, za katero bi Zala hotela zamenjati zvestobo do svojega rodu in do svoje domovine. V lepem St. Jakobu je pokopana, nima ne groba in ne križa. In vendar živi ona kot nobena druga slovenska žena v naših srcih kot svetel vzor slovenske narodne zvestobe, kot simbol neodpovedljive in trajne zvestobe do narodnih svetinj. Danes slovenski ženi in njenim domovom ne preti več turška nevarnost. Še pa ima nezvestoba ceno tudi v današnjih dneh! In ti ter tebi izročeni so izpostavljeni novim, modernim nevarnostim. Da obvarješ pred njimi tvoj dom, bodi vsikdar na straži! Prizadevaj si vse svoje žive dni, da ostane v tvoji hiši v časti in veljavi slovenska govorica in slovenska pesem kot je bila preko tisoč let, šteje predvsem slovensko knjigo, slovenske časopise med najdragocenejše zaklade svojega doma. Osvoji si prepričanje, da se boš le tedaj lahko poslovila od svojih, če boš imela trdno zavest, da bo Tvoj sin nekoč s ponosom pel o svoji materi:

Slovenec sem,
tako je mati djala,
ko me je dete pestovala.

Ne nehaj nikdar si prizadevati, da bo tudi tvoj dom prištevan med one, katere opeva pesnik Gregorčič v pesmi „Kmetski hiši“, kjer pravi:

Pomnik le redke se še dviga,
ki davnih nam je dni glasnik,
ti naša si najstarša knjiga,
pravečen, živ nam spomenik.

Pravljice, zgodbe praviš davne,
ti v rekah čuvaš pramodrost,
pradeke nam opevaš slavne,
in src radost in njih bridkost.

Ti šege stare si ohranil,
deduje jih po oči sin,
le ti naš jezik si ohranil
da ni zatrl ga nam tužčin.

M. H.

Pomladni cvetovi

Pomlad, jo čutiš v deželi? —
Prvi so vstali zvončki beli,
nato trobentice male,
vijolice speče,
polne svatovske sreče
in marjetice zale, —
vse so kot sestre in bratje,
kot razposajeni svatje
sladko se objele
in rajsko pesem soncu zapele — . . .
zapele so vetru,
ki v lice jim veje,
za-pele so noči,
ki roso jim seje,
zapele so luni,
ki mehko poljubi
jih vsaki večer,
in Stvarniku Bogu,
ki ljubi jih, ljubi . . .
Prišla so dekleta
v pomladni ta gaj.
„Oj!“ so duše jim
v zkljkih zaplale:
„to je naš raj!“
Cvetlice so brale,
veselo kramljale
in v soncu mladost praznovala . . .

